

Mentimeteri küsimused – vastuse tööstusuuringu küsimustele

Tööstuse tulevik: Kuidas suurendada kõrgema lisandväärtusega kaupade ekspordi osakaalu koguekspordist?

Käesoleva aasta uuringus osalenud ettevõtjad näevad tulevikus kõige olulisema konkurentsieelisenä unikaalset toodet, mis eeldab senisest enam panustamist tootearendusse. Suurema lisandväärtusega uute toodete ja teenuste loomise eeldusena on oluline ka see palju riik ja ettevõtteid panustavad teadus – ning arendustegevusse. Praegu moodustab vastav näitaja Eestis 1,3% SKPst. Euroopa keskmine on 2% juures ning Põhjamaad positioneeruvad ca 3%-ga veel kõrgemal tasemel.

Mis on Swedbanki nägemuses panga roll ekspordi edendamisel?

Olles majanduse vereringe osa on pangal oluline roll ekspordivate ettevõtete riskide maandamisel ning ettevõtete kasvuplaanide rahastamisel. Senisest enam soovime ka aidata ettevõtteid finantseerida digitaalse ja intellektuaalse varaga seotud investeeringuid. Samuti kaasa aidata turutõrgete kõrvaldamisel – olgu selleks uute ideede ja prototüüpide toetamine (Prototron, Seed Forum) või siis lahenduste leidmine kasvavatele ettevõtetele, kel napib tagatise oma plaanide realiseerimiseks (EIF).

Miks Eesti ettevõtteid digitaliseerituse tasemelt Leedule nii palju alla jäävad?

Ühelt poolt peab tõdema, et meie majanduse struktuurid on pisut erinevad – nimelt on Leedus suurte ettevõtete osakaal suurem eeskätt sektorites väetise tootmine, kütuste rafineerimine, mööblitootmine. Leedus on suurettevõtetes panustatud palju digitaliseerimisse ning seda on toetanud ka riiklikud programmid. Enim jääme Leedule maha ERP süsteemide kasutamisel ettevõtetes (40% Leedu ettevõtetest vs 22% Eestis).

Leedu digitaliseerimise tase oli päris kõrge. Kas uurisite välisosalusega ettevõtete vs Leedu kapitali ettevõtete suhet digitaliseerituses?

Uuringus me sellele teemale ei keskendunud ja sellekohased andmed kahjuks puuduvad.

Mis kõige rohkem üllatas?

Vaadates tööjõuturu arenguid ning hinnangut konkurentsieeliste muutumisele, oli mõnevõrra üllatav keskmiste ja suurte ettevõtete investeeringute kasvu suur erinevus võrreldes väiksemate ettevõtetega. Samuti oli üllatav, et kui koostööd teadusasutustega hinnati 10-palli skaalal keskmiselt oluliseks (5,9 palli), oli teadusasutustega koostööd alustanud ettevõtete hinnang märgatavalt kõrgem (7,4 palli).

Milliste parameetritega uuriti ettevõtete digitaliseerituse taset?

Esitluse makroökonoomikat tutvustavas osas kasutasime Euroopa Komisjoni (EK) poolt koostatavat 2017. aasta Euroopa Digitaalse Arengu Aruannet (Europe's Digital Progress Report 2017). Slaidil näidatud digitaalse tehnoloogia integreerimise skoor koosneb kahest peamisest komponendist, milleks on ettevõtete digitaliseeritus ja e-kaubandus. Ettevõtete digitaliseeritusel on 5 hinnatavat parameetrit (% kasutatavatest ettevõtetest) – elektrooniline infojagamine (ERP kasutus), RFID, sotsiaalmeedia, e-arved ja pilvelahendused.

Lisainfo Euroopa Komisjoni digitaalse ühisturu veebilehelt:

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/europes-digital-progress-report-2017>

Kas uuring käsitles ka tööstuse lisaväärtuse dünaamikat? Kuidas positioneerume Läti ja Leeduga võrreldes?

Uuringus analüüsisime lisandväärtuse dünaamikat aastatel 2008-2016. Selle perioodi jooksul tõusis Eesti lisandväärtus hõivatu kohta 39%, Lätil 42% ja Leedul 48%, võttes võrdlusaastaks 2010, on kasvud vastavalt 25%, 13% ja 27%. 2016. aasta lisandväärtuse kasv hõivatu kohta oli Eestis 1%, Lätis ja Leedus -2%.

Üldjoontes oli kõigi kolme riigi lisandväärtuse kasv 2008-2016 perioodil sarnane. 2009. aastal toimus kriisijärgne kukkumine, millest järgnevatel aastatel toimus kiire taastumine ja kasv. Aastatel 2013 tugev kasv pidurdus ning perioodil 2013-2016 oli riikide keskmine aastane kasv tagasihoidlik – Eestil 2%, Lätil 0,7% ning Leedul 0,2%.

Absoluutarvudes on Balti riikidest silmapaistvaim Leedu, kus 2016. aastal oli lisandväärtus töötaja kohta 31 330€. Märksa tagasihoidlikumate näitajatega on Eesti – 23 640€ ning Läti – 21 540€ hõivatu kohta.

Lisainfo Eurostati andmebaasidest Gross value added and income by A*10 industry breakdowns [nama_10_a10] ja Employment by sex, age and economic activity (from 2008 onwards, NACE Rev. 2) [lfsa_egan2].

Kui vaadata ainult Eesti kapitalil põhinevaid ettevõtteid, kas populaarsed eksportriigid jäävad samaks?

Uuringu raames me sellist analüüsi läbi ei viinud. Küll võib öelda, et uuringus osalenute hulgas oli Eesti kapitalil põhinevate ettevõtete osakaal suurem.

Millest tulenes Hollandi ekspordi suur kasv?

Tõenäoliselt on suurim mõju põlevkiviõli müügil. 2017. aastal kasvas Eesti päritolu kaupade eksport Hollandisse 43% ehk 128,6 mln euro võrra. Sellest 58% ehk 96,7 mln eurot moodustasid naftaõlid ja bituminoosetest mineraalidest saadud õlid; õlijäätmel, mis oli 2017. aastal ühtlasi suurim eksporditavik Hollandisse. Kasvust 15% ehk 25,7mln eurot moodustas nisu. Kolmandaks suurimaks kasvu komponendiks olid õlid jm tooted kõrgel temperatuuril destilleeritud kivisöetõrvast, mis moodustas kasvust 6% ehk 9,4 mln eurot. Ülejäänud eksporditavikud panustasid kasvu vähem kui 3%.

Lisainfo Statistikaameti andmebaasis VK201: Kaupade eksport ja import kaubakoodi (KN 4-kohaline kood) ja riigi järgi (kuud).

Tuleviku konkurentsieelisena nimetas automatiseerimist ja digitaliseerimise vaid murdosa ettevõtetest, samas olulisust hinnati 7.7 palliga.

Automatiseerimist ja digitaliseerimist peetakse uuringus osalenute hinnangul väga oluliseks. Võib öelda, et sellel on väga oluline roll efektiivsuse kasvatamisel ettevõtetes aga ka uute toodete arendamisel. Ehk osa ettevõtteid võis oma vastustes käsitleda seda ühe meetodina nende eesmärkide saavutamiseks.

Vaadates investeringute mahu kasvu muutust suurtel ning keskmistel ettevõtetel, tekib samas küsimus kas ettevõtted investeerivad piisavalt uutesse tehnoloogiatesse vajaliku muutuse saavutamiseks.

Uuringu kohaselt veavad uusi investeringuid väikeettevõtted – mis hoiab tagasi suuremaid ettevõtjaid?

Ühest tegurit suurte ettevõtete puhul välja tuua on raske. Toodi esile mitmeid erinevaid põhjuseid, enim ebakindlust majanduskeskkonna suhtes aga ka juba tehtud investeringuid.

Kui tööstusharude mõistes on Eesti tööstuse tasakaal hea siis kuidas kommenteerite tasakaalu firmade suuruste kontekstis?

Eesti tööstuse puhul on tore, et meil jätkub nii suuri rahvusvahelisel areenil silmapaistvaid ettevõtteid kui ka arenevaid keskmise suurusega ja alustavaid uue äriideega ettevõtteid.

Kas ettevõtjate ambitsioonitase on piisav?

Iga ettevõtte teeb enda arengut puudutavad otsused ise ning oskab kõige paremini hinnata, kas ja millal on õige aeg uuteks investeringuteks. Samas peab tõdema, et olulisest investeringute mahu kasvust saame rääkida vaid väiksemate ettevõtete puhul.

Uuringus osalenud ettevõtted näevad eesootavat muutust ettevõtete konkurentsieelistes. Kombinatsioonis tänase (keskmise) madala lisandväärtuse ning kiirelt kasvavate tööjõukuludega on väga oluline, et efektiivsust ja toodete väärtust kasvatavaid investeringuid edasi ei lükataks. Kõigi meie sihturgude majandused on hetkel kasvamas ja laenu intressimäärad on ajalooliselt madalaimal tasemel.